A hírlapszolgálat 25 éve

Megszoktuk, hogy házhoz hozzák a hírlapokat: a napilapot, a képes újságot. Immár 25 esztendeje annak, hogy a posta foglalkozni kezdett a hírlap terjesztésével és házhoz szállításával. A Népgazdasági Tanács 1950. augusztusában hozott határozatot annak érdekében, hogy a postaigazgatóságok szervezzék meg a hírlapszolgálatot. Elsőnek a Pécsi Postaigazgatóság három megyéjében láttak ehhez hozzá, s körülbelül félév telt el, míg az ország valamennyi részében gyakorlattá lett.

A lapterjesztés dolgozói méltán lehetnek büszkék arra az eredményre, amelyet negyedszázad alatt elértek. A postás dolgozók sokat tettek annak érdekében, hogy a magyar nép — újságolvasó nemzetté vált. Ezt a következő adatok is jól bizonyítják: 1952-ben 471,7 millió példány volt a kézbesített újságok száma, s ez 1960-ban 668,2 millióra nőtt. Tíz év múlva 1970-ben 1 milliárd 47 ezer és 1974-ben 1 milliárd 183 ezer lappéldányt juttattak el az olvasókhoz. Tíz éve Csongrád megyében 163 ezer jelenleg pedig 253 ezer előfizetést elégítenek ki. Két megyei lapunk példányszáma is szépen emelkedett eközben. A Délmagyarország 1965 szeptemberében 28 ezer 900 és jelenleg 44 ezer 200 példányban jelenik meg, a Csongrád megyei Hírlap tíz éve 25 ezer 500, s ebben a hónapban 36 ezer 200 példányban lát napvilágot naponta.

A megnövekedett feladatoknak a hírlapterjesztők úgy tesznek eleget, hogy munkájukat szervezettebben végzik. A hírlapkézbesítőket — a megyében mintegy 200-an vannak — ellátták új típusú, hírlapkézbesítő kerékpárokkal és nemrégiben kapták meg a védőruházatot. Egyéb módon is könnyítik munkájukat, amely — ennek ellenére — nem könnyű, hiszen az időjárás változásától függetlenül, napsütésben, vagy hóviharban minden reggel elindulnak degeszre tömött táskájukkal. Amióta a tanyavilágban kezd tért hódítani a támpontrendszerű levélszekrényes kézbesítés, azóta megnőtt a tanyai hírlapolvasók száma is, mert a gépkocsizó postás mindennap, menetrendszerűen érkezik a friss sajtótermékkel.

A hírlapterjesztést megyénkben 72 postaszerv látja el, illetőleg ezen kívül még 7 jól felszerelt hírlapbolt — ezek közül 3 Szegeden van — és 24 hírlap pavilon. A hírlapárusításba ez év elejéig 418 nem postai — üzemi, iskolai, szövetkezeti — árushelyet is bevontak. A cél: a hírlapok időben az olvasók kezébe kerüljenek.

A jubileum kapcsán hadd köszöntsük azokat, akik különböző posztokon ennek érdekében mindent megtesznek.

Bálint Gyula

Bérletezés a koncertévadra

Az évad október 12-én kezdődik

A szegedi filharmónia kirendeltségen hétfőtől megkezdik a bérletezést az idei koncertszezonra. Az évad október 12-én, a Magyar Állami Hangversenyzenekar vendégjátékával indul. *Ferencsik János* vezényletével *Liszt*-műveket mutatnak be. Az *Esz-dúr zongoraverseny* szólóját *Varsányi László* játszsza, s a *Faust szimfóniá*ban közreműködik a Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének férfikara, valamint *Korondy György*, az Operaház magánénekese.

A nyitóhangversenyt még vasárnap délelőtt tartják, ám a többi főbérleti színházi koncert időpontját a hétfői napokra tették át, este 8-tól. A Tömörkény zeneművészeti szakközépiskola Lenin körúti terme ad otthont a kamara- és mesterbérlet sorozatoknak. Az előbbi október 22-én a *Pál Tamás* vezette Szegedi Kamarazenekar koncertjével kezdődik, az utóbbi november 12-én *Sebestyén János* cembalóestjével. A zongorabérlet öt neves vendégművésze az újszegedi Biológiai Központ előadótermében lép közönség elé, szerdai napokon, ugyancsak este 8-tól. Itt az első hangverseny szólistája a szovjet *Alekszandr Szlobodanyik*. A továbbiakban halljuk még — a szegedi *Nagy István* mellett — *Schiff Andrást*, *Szabó Csillát* és *Gabos Gábort*.

A birs becsülete

Fodor József tárlata Vásárhelyen

Találóan hasonlítja a *„lassan, konokul érő, nyerszöldjét majdan aranyra váltó” birshez Fodor József* festészetét a vásárhelyi önálló tárlat leporellójában *Lelkes István*. Végigjárva a Tornyai Múzeum kiállítótermeit, szemlélve a most 40 éves művésznek az elmúlt évtizedben festett 90 alkotását, a néző először újra felfedezi önmaga számára ezt a borongásos, fanyar derűjével, humánus témáival megragadó festészetet. S kilépve a kiállításról, idézi ismét a bemutató írás utolsó sorait: *„Ilyenkor ősszel kezd a birsnek becsülete lenni”.*

Fodor József mostani önálló tárlatának legmaradandóbb élménye az egység, egy szuverén festői világ egysége. E mostani bemutatkozás, gondolom, még a művész munkásságát jól ismerők számára is kellemes meglepetés. Melyek Fodor József festészetének fő erényei?!

Érdeklődésének rádiusza meglehetősen kicsi, témái mégsem unalmasak, mégsem ismétlések. Ezer szállal kötődnek szülőföldjéhez, Vásárhelyhez és az Alföldhöz. Még akkor is érződik ez a ragaszkodás, ha éppenséggel a tokaji művésztelepen szerzett élményeit festi. Ez a kötődés nem külsődleges jegyek felsorakoztatása, nem alföldi motívumok festegetése, hanem a múltnak és hagyományoknak megélt ismerete, az Alföld természeti világának szeretete és az emberekkel való közvetlen kontaktus hitele.

Csak így, 90 művet látva feltűnő, mennyire *emberközpontú* ez a piktúra. Emberközpontú anélkül, hogy erőszakolná a figurákat. Alakjai a legritkábban centrális kompóziós elemek. Szívesebben helyezi őket a kép valamelyik sarkába, gyakran elvágja az alakokat, sokszor festi őket háttal, foltszerűen. Mégis ők képeinek főszereplői — ezek a többnyire esett, megviselt parasztemberek: a fázósan didergők, szekereken gubbasztók, új bort kóstolók, parányi földes szobák óbútorai között emlékezők, zápor elől védelmet keresők, facsemetéket féltők, naponta vízre szállók... De éppúgy állandó motívumai Fodor festményeinek a napraforgók, fácánok, varjúk, mint a Tisza füzeseinek, ártereinek fái, a vizek, vagy a népi kocsigok, szilkék, edények. Érzékeny festőiséggel örökíti meg az alföldi táj évszakainak színeváltozatait, a hangulatokra éppoly fogékony, mind a gondolati üzenetekre.

Fodor József ízig-vérig festőalkat. Foltokban gondolkozik, ecsetkezelése erőteljes, nagyvonalú, fakturái gazdagok, érzékenyek. Külön figyelmet érdemel borongós színvilága. Ha valaki egyetlen Fodor-képpel találkozik, bizonyára színtelennek tartja ezt a festészetet. Több kép után piszkos színűeknek tűnhetnek ezek a festmények. Ám ez a kiállítás egészében azt bizonyítja, hogy Fodor alkatának, temperamentumának, ihlető közegének és témavilágának legadekváltabb kifejezője ez a visszafogott színskála. A szürkék, kékek, zöldek fázós, borús színei mögül előtűnő gazdag érzelmek és indulatok világa. Csak annyira színes, amennyit a festő személyisége és a téma megenged. Oldott festőisége, summázókészsége, gazdag érzelmi töltése, különös színvilága, borongóssága és fanyarsága ellenére is optimista kicsengése határozott és saját festői ars poetika bizonyítékai. Képei rólunk, nekünk és értünk vannak.

Tandi Lajos

Odesszai látogatások

Üzenet az odesszai ekegyárból

6. Alig melegedtünk össze az ismerkedés után Vaszilij Nikolajevics *Klujenkó*val, az odesszai Októberi Forradalom Ekegyár pártbizottságának a titkárával, máris tréfára fordítottuk a szót:

— Szívesebben mennek azért odesszai vendégeink a pezsgőgyárba — mondotta —, mint hozzánk, mert ott legalább megkóstolhatják a gyártmányokat. De innét? Ugyan ki vinne szuvenírként egy ekevasat?

— Egyet nem — tettem hozzá —, de nyolcas ekéből akár öt vagonnyit. Vennék otthon, mint a mannát. *Van ugyanis Csongrádban egynéhány tsz, ahol ott a nagy KC—700-as erőgép, de nincs hozzá elegendő eke.* Azokat pedig — ha jól tudom —, itt Odesszában gyártják.

— Itt bizony — válaszolt a párttitkár —, és nem is kis mennyiségben. Csak megrendelés kell, és máris szállítunk. A világ ötven országában használják gyártmányainkat. A szovjet mezőgazdaság 70 százalékát mi látjuk el ekével. *Évente 128 ezer komplett ekesort állítunk elő.* Naponta egy vasúti szerelvény áru hagyja el üzemünket.

Sorolja, mondja az impozáns számokat a párttitkár, hogy az 5 ezer 600 munkást foglalkoztató odesszai üzem több ekét gyárt évente, mint az Egyesült Államok, hogy a termelési érték 64 millió rubel, hogy jelenleg 125 millió hektár földet szántanak a Szovjetunióban, amihez 30 nap kell. *S most olyan ekétípus gyártását kezdték meg, amellyel a duplájára növelhető a szántási sebesség, és felére a munkaidő.*

— Ez igen — mondom önkéntelenül. — Vaszilij Nikolajevics jól érti a szakmát. Csak úgy vágja a számokat.

— Hát valamit tudni kell — szerénykedik. — *Üzemvezető voltam a magas hőfokú öntödében, miközben 11 találmányomat fogadták el.* Ekkor kezdtem magasabb szinten is tanulni. Túl vagyok az aspirantúrán, most fejezem be a disszertációm.

— S a téma?

— Azt dolgoztam ki, hogy miként lehet alkalmazni a vasöntésnél a kerámiaformákat, a hagyományos vasformák helyett.

A párttitkár a fiatalabb korosztályhoz tartozik, alul van a negyvenen. Vékony arcú, szőkés, mozgékony, szellemesen társalkodó, könnyen feloldódó fiatalember. Szavaiból, megjegyzéseiből kiérződik magas fokú szakmai felkészültsége, általános műveltsége. Igaz, a 181 éves gyár többsége fiatal, háromezren még nem érték el a harmincéves kort. *Az idősebb generáció, amely átélte Odessza ostromát, ma már főleg a fiatalok szakmai nevelésével foglalkozik.* Közéjük tartozik Borisz Alekszejevics *Sevcsenkó*, akinek keze alól 50 vasas fiatal került ki. Alacsony, derűs, szemüveges ember. Váratlanul léptünk munkapadja mellé, s amikor bemutatkoztunk, azonnal nagy öröm ült ki arcára. Jó nápot... Szeged, Makó, Csongrád, szep... — mondotta, s baráti öleléssel köszöntött. *Mihamar kitűnt, hogy 1971-ben, a felszabadulási ünnepségeken járt a megye városaiban.* Törte nagyon a fejét, hogy volt még valahol, de a város — Hódmezővásárhely — nevét nem tudta sehogyan sem megjegyezni. A szegedi Tisza Szálló cigányzenéjére azonban jól emlékezik.

— Éppen a múlt héten fogyott el — mesélte nagy hévvel — az utolsó adag makói pálinka. Csak akkor nyúltam az üveghez, amikor valami jó barát keresett fel. Nekem nagyon-nagyon kedves emlékeim vannak Magyarországról. *A makóiaknak üzenetként azt kívánom, hogy ne legyen többet olyan veszélyben a város, mint az 1970-es árvíz idején volt...*

Beszélgetni kezdtünk munkájáról. Hogy negyvenkét éve dolgozik már az ekegyárban, vasasként, szerelőként, folytatva édesapja munkáját. S amikor zászlót bontott a Sztahanov-mozgalom, a Komszomol-brigád vezetője volt. Most megemlékeztek róla is, a mozgalom negyvenéves évfordulója alkalmából, amelynek ünnepségeit a közelmúltban tartották meg. *Nagyméretű arcképe kint van az üzem falán, azok között, akik a versenymozgalom elejétől helytálltak a munkában.* Féltve őrzi a sztahanovista, az élmunkás kitüntetéseket, a legnagyobb, a Szocialista Munka Hőse mellett.

— Ugyan, várják meg az elvtársak a műszak végét. Legyenek vendégeim. *Elmegyünk a lakásomra, beszélgetünk egy kicsit* — ajánlotta Borisz Alekszejevics nagy-nagy szívélyességgel.

Szabadkoztunk, hogy a meghívást ugyan nem illik visszautasítani, de délután már máshol várnak. Azt sem tudtuk előre, hogy így összszehoz bennünket a véletlen. Ezért azután a gyárról folyt tovább a szó. A munkások helyzetéről, életéről. *Az üzem ez ideig két lakótelepet épített fel dolgozói számára, 70 ezer négyzetméter lakóterülettel.* Öt saját óvodája van, ahol ezer kisgyermek felügyeletét látják el. *Van a gyárnak egy 18 személyes saját üdülője a tengerparton, kibővítve egy 200 személyes úttörőtáborral.*

— Amit még megemlítenék — veszi át a szót az üzemi pártbizottság titkára —, minden évben felépítünk a gyár anyagi erejéből egy 70 lakásos bérházat. Gondolunk azonban azokra is, akik egyedül élnek, vagy most raknak fészket: *700 garzonlakással rendelkezünk.* Van azonban egy 1800 személyes munkásszállónk is. A dolgozóink ingyen kapják meg a lakásokat, csak a lakbért fizetik. *Meg kell azonban mondanom, még nem tudtunk minden igényt kielégíteni, talán éppen a fiatal házasok magas száma miatt.* Na de az új állami lakótelepekre is sokan költöznek. *Összességében azt lehet mondani, hogy a lakásgondok végleges megoldásának a kapujában állunk.*

Az odesszai ekegyár története érdekes mozzanattal kapcsolódik az 1917-es forradalomhoz. Amikor győzött a szovjethatalom, felkereste az üzem munkásdelegációja Lenint. Szerették volna a proletárvezér nevét felvenni. *Lenin szabadkozott: a forradalom a legnagyobb tette volt a proletariátusnak, ezért a gyár az októberi forradalom nevét viselje.* Azóta díszlik az üzem homlokzatán 1917. világformáló eseményének dátuma, s a gyár emblémáján J. V. *Vucsetics* szovjet szobrászművész híres alkotásának miniatűr mása: *Kovácsoljunk ekevasat a kardokból.*

S ez ténylegesen a béke jelképe a hős városban, amelynek ekegyára az 1940-es szörnyű ostrom idején fegyvereket kovácsolt az ekék helyett.

Tóth József

Vége.

Új könyvek

A Kossuth Könyvkiadó gondozásában megjelent N. V. Faggyejev, a KGST titkára tollából „A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa” című összefoglaló mű, amely vázolja a szocialista nemzetközi szervezet eddig megtett útját, jelenlegi helyzetét, problémáit, s a további feladatokat is. „Az ipari társadalom elméletéről” címmel jelent meg Lakatos György műve, amely Raymond Aron nézeteinek marxista bírálatát tartalmazza. Sugárné Kádár Júlia könyve — „Lapok egy pszichológus mama naplójából” — a Hazafias Népfronttal közös kiadásban látott napvilágot; tanácsai jó segítséget jelentenek a kisgyermekes szülőknek.

A Gondolat Könyvkiadó újdonságai közül említést érdemel az Európai antológia sorozat új kötete, a „Milton, az angol forradalom tükre”; amely Milton prózai írásaiból tartalmaz rendkívül érdekes összeállítást. Most került a könyvesbóltokba Ewa Wolak könyve, a „Varázslatos Samoa” és Abraham Moles, ismert nyugatnémet professzor hasznos könyve — sok kiváló, részben színes képpel kísérve — „A giccs, a boldogság művészete.”

Az Európa Könyvkiadó gondozásában az Öt világrész könyvei sorozatban látott napvilágot Julien Green izgalmas regénye, az „Éjfél”. A Világirodalom remekei sorozatának új kötete a román származású Panait Istrati regényeit tartalmazza; köztük van a világhírű „Kyra Kyralina” is. A Modern könyvtár új kötetei között találjuk Romulus Guga: Halál utáni élet című regényét, és Pascal Lainé: Az ellenforradalom című kisregényét. Mordecháj Avi-Saul, a magyar származású izraeli író elbeszéléseit, illetve kisregényét tartalmazza az Aranytó.

PÁRKÁK

KÉPERNYŐ

„Három fehér ruhás, egymástól elválaszthatatlan Moira van. Erebosz nemzette őket, az Éjjel. Nevük: Klóthó, Lakheszisz és Atroposz. Atroposz a legkisebb, de a legfélelmetesebb.” A görög mitológiában az emberek életének időtartamát Zeusz szabja meg, és döntéseit közli a három Párkával, a végrehajtókkal. A fiatalabb istenek azonban gyakran kinevették a három Párkát, mert úgy találták, hogy nincs tényleges hatalmuk az emberek fölött. A Párkák ugyanis esendők voltak: Apollón egyszer le is itatta őket, hogy megmentse a haláltól barátját. Egyébként is: csak Zeusz végrehajtói voltak, sőt az emberek között is akadtak olyanok, akik úgy vélték, hogy sorsukat maguk irányítják.

Hubay Miklós drámájának újkori párkái sok mindenben hasonlítanak a mitológiai alakokhoz. Az orsó, a mérőrúd, az olló ugyanúgy munkaeszközük — a lehallgatáshoz, mint a három Párkának volt a fonalszövéshez. A legfélelmetesebb hasonlóság: ők is parancsvégrehajtók. A legfélelmetesebb különbség: ugyanolyan emberek — voltak, mint áldozataik. A párkák és akiket lehallgatnak egyek tehát a kiszolgáltatottságban, csak az előbbiek sokkal inkább deformáltak. Emberies tulajdonságaiktól megfosztják őket azok, akiket kiszolgálnak, a hatalom valódi birtokosai.

A dráma tehát azokat a valós társadalmi környezetben zajló pszichológiai folyamatokat elemzi, amelyek végeredménye a félelem légkörének általános eluralkodása, az emberi élettel való önkényes gazdálkodás beteg mechanizmusainak kifejlődése. *Szőnyi G. Sándor*, a Hubay-műből készült tévéjáték rendezője napi érvényűvé alakította a darabot azzal, hogy eseményeit időnként megszakította a „Los Pachungos” együttes zenéjével és dokumentumfelvételekkel. Bármilyen konkréttá vált így a színhely (Latin-Amerika) is, aktuális politikai tartalmat kapott a mondanivaló is — nem halványodtak az általánosabb tartalmak sem. Mindössze kissé szétesőbb szerkezetből kellett kiszűrni őket.

S. E.

Tiszta víz

Mosonmagyaróvárott egy egész városrészt és a közeli Levél község lakosságát látja el tiszta, jó ízű vízzel a felújított vízmű.